

Sygn. akt VIII C 1287/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, VIII Wydział Cywilny

w następującym składzie :

Przewodniczący : Sędzia SR Tomasz Kalsztein

Protokolant : sekr. sąd. Kamila Zientalak

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2018 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą we W.

przeciwko B. G.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą we W. na rzecz pozwanej B. G. kwotę 442,80 zł (czterysta czterdzieści dwa złote osiemdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego udzielonego pozwanej z urzędu;
3. nakazuje pobrać od powoda (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej we W. na rzecz Skarbu Państwa Sadu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi kwotę 413,20 zł I(czterysta trzynaście złotych dwadzieścia groszy) tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt VIII C 1287/17

UZASADNIENIE

W dniu 30 października 2016 roku powód (...) Bank (...) Spółka Akcyjna we W. wytoczył przeciwko pozwanej B. G. w elektronicznym postępowaniu upominawczym powództwo o zapłatę kwoty 1.422,21 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od kwoty 999,70 zł od dnia 21 października 2016 roku do dnia zapłaty, a także wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów sądowych.

W uzasadnieniu powód podniósł, że w dniu 12 listopada 2013 roku na mocy zawartej z pozwaną umowy udzielił jej limitu kredytowego w wysokości 1.000 zł, zaś pozwana zobowiązała się do jego spłaty zgodnie z comiesięcznymi wyciągami generowanymi na podstawie umowy. Pomimo wezwań i monitów pozwana nie wywiązała się z obowiązku spłaty należności, na skutek czego powód wypowiedział pozwanej przedmiotową umowę. Na dochodzoną pozewem należność składają się następujące kwoty: 999,70 zł – z tytułu należności głównej, 126,18 zł – z tytułu odsetek naliczonych za okres od dnia 12 listopada 2013 roku do dnia wystawienia wyciągu z ksiąg banku, 296,33 zł – z tytułu kosztów, opłat i prowizji.

(pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym k. 2-4)

W dniu 24 stycznia 2017 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie wydał w przedmiotowej postanowienie, w treści którego stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty i przekazał sprawę do rozpoznania tut. Sądowi.

(postanowienie k. 5)

Pozwem złożonym na urzędowym formularzu powód podtrzymał żądanie pozwu wraz z uzasadnieniem jak w pozwie złożonym w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

(pozew k. 8-9v.)

W dniu 6 marca 2017 roku referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi wydał przeciwko pozwanej nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym (VIII Nc 870/17), którym zasądził dochodzoną w sprawie kwotę wraz z kosztami procesu.

(nakaz zapłaty k. 33)

Powyższy nakaz zapłaty zaskarżyła sprzeciwem w całości pozwana, dla której referendarz sądowy postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2017 roku ustanowił pełnomocnika z urzędu. Pełnomocnik pozwanej wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych. Uzasadniając zajęte w sprawie stanowisko podniósł, iż pozwana od 1987 roku jest leczona psychiatrycznie, a zawarta przez nią z powodem umowa bankowa jest dotknięta sankcją nieważności, wobec spełnienia przesłanek z art. 82 k.c.

(postanowienie k. 45, sprzeciw k. 52-56)

W toku dalszego postępowania stanowiska procesowe stron nie uległy zmianie.

(odpowiedź na sprzeciw k. 87-88v., protokół rozprawy k. 110-113, k. 127-128, k. 134, pismo procesowe pozwanej k. 130-131)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana B. G. w dniu 12 listopada 2013 roku zawarła z powodem (...) Bank (...) Spółką Akcyjną we W. umowę o kartę kredytową nr (...).

Na mocy zawartej umowy bank przyznał pozwanej limit kredytowy do kwoty 1.000 zł, dla korzystania z którego otworzył i zobowiązał się prowadzić rachunek kredytowy, a także wydał pozwanej kartę kredytową (...) Agricole MasterCard Silver. Kredytobiorca mógł korzystać z przyznanego limitu poprzez dokonywanie transakcji gotówkowych i bezgotówkowych. Dokonywane przez kredytobiorcę transakcje obciążały rachunek kredytowy i powodowały zmniejszenie dostępnego limitu. Na wysokość limitu nie miały natomiast wpływu naliczone odsetki, opłaty i prowizje. Oprocentowanie nominalne wykorzystanego limitu kredytowego miało charakter zmienny i na dzień zawarcia umowy wynosiło 16% dla transakcji gotówkowych oraz bezgotówkowych w stosunku rocznym. Oprocentowanie to nie mogło być wyższe od czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP. O zmianie wysokości oprocentowania posiadacz rachunku był powiadamiany w formie informacji zamieszczonej na wyciągu. Odsetki od przeprowadzonych transakcji naliczane były od jej kwoty w trybie dziennym, począwszy od daty dokonania transakcji do dnia spłaty zadłużenia. Ponadto za korzystanie z limitu bank był uprawniony do naliczania opłat i prowizji.

Splata limitu kredytowego następować miała w okresach miesięcznych poprzez dokonywanie przez posiadacza rachunku spłat na rachunek kredytowy, których wysokość oraz termin bank określał w wyciągu z rachunku przesyłanym kredytobiorcy, a generowanym 17-go dnia każdego miesiąca. Za datę spłaty przyjęto w umowie (...) dzień od daty generowania wyciągu. Wskazana na wyciągu splata minimalna stanowiła 4% kwoty wykorzystanego kapitału oraz należne bankowi opłaty, prowizje i odsetki, przy czym jej minimalna wysokość wyrażała się kwotą 30 zł. Pozwana była przy tym uprawniona do dokonywania spłat w wyższej wysokości. Każdy wpływ na rachunek kredytowy

powodował automatyczną spłatę zadłużenia w następującej kolejności: należne bankowi opłaty i prowizje, składki ubezpieczeniowe, odsetki wykazane na wyciągu, wykorzystany kapitał.

Brak wymaganej spłaty minimalnej w terminie określonym w wyciągu powodowało naliczenie odsetek od kapitału przeterminowanego i stanowiło podstawę do wszczęcia działań windykacyjnych. Stopa odsetek od zadłużenia przeterminowanego była równa czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego.

Ponadto strony ustaliły, że kredytobiorca zobowiązuje się pokryć wszelkie uzasadnione koszty związane z dochodzeniem spłaty zobowiązań wynikających z umowy limitu.

Umowa została zawarta na okres jednego roku, tj. do dnia 12 listopada 2014 roku, przy czym podlegała automatycznemu odnowieniu na okres kolejnego roku o ile kredytobiorca nie wypowiedział umowy na 30 dni przed upływem okresu, na jaki została zawarta albo nie zaszły inne, określone w Regulaminie zdarzenia wykluczające możliwość odnowienia umowy. Bank mógł wypowiedzieć umowę m.in. w przypadku braku wymaganej spłaty minimalnej przez okres 2 miesięcy, po uprzednim wezwaniu posiadacza rachunku karty do zapłaty zaległych spłat minimalnych lub ich części w terminie nie krótszym niż 7 dni od daty otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy.

Regulamin przyznawania i korzystania z limitu kredytowego i kart kredytowych oraz Tabela Opłat i Prowizji stanowiły integralną część przedmiotowej umowy.

(umowa wraz z załącznikami k. 15-18v., Tabela Opłat i Prowizji k. 24-25v., Regulamin k. 26-28)

Pozwana nie wypowiedziała bankowi przedmiotowej umowy przed upływem okresu, na który została zawarta, na skutek czego ulegała ona automatycznemu przedłużeniu na zasadach określonych jej treścią.

Pozwana korzystała z przyznanego jej limitu kredytowego, nie spłacając go jednak w określonych w treści wystawianych przez bank wyciągów terminach, doprowadzając tym samym do powstania zadłużenia przeterminowanego.

Na skutek nieterminowej spłaty zadłużenia, kredytodawca pismem z dnia 25 lipca 2016 roku, doręczonym pozwanej w dniu 2 sierpnia 2016 roku, wypowiedział przedmiotową umowę z zachowaniem 61-dniowego terminu wypowiedzenia. W treści wypowiedzenia powód wskazał, że na dzień sporządzenia pisma łączne zadłużenie pozwanej wynosi 1.327,76 zł, z czego 999,70 zł stanowi kapitał, 99,96 zł – odsetki, 228,10 zł – opłaty i prowizje.

(lista operacji na rachunku k. 19-23, wypowiedzenie wraz ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru k. 29-30)

W wyciągu z ksiąg banku z dnia 20 października 2016 roku powód określił wysokość zobowiązania dłużnika na łączną kwotę 1.422,21 zł. W dacie wystawienia wyciągu zadłużenie B. G. z tytułu kapitału wynosiło 999,70 zł, z tytułu odsetek umownych – 126,18 zł, z tytułu kosztów, opłat i prowizji – 185,73 zł, z tytułu opłat za prowadzenie rachunku – 110,60 zł.

(wyciąg z ksiąg bankowych k. 14)

Pozwana B. G. nie jest osobą upośledzoną umysłowo. Od 1967 roku jest objęta opieką psychiatryczną. Od dzieciństwa leczyła się okulistycznie i z powodu padaczki. W 2007 roku stwierdzono u niej zaburzenia psychiczne wynikające ze zmian (uszkodzenia) mózgu w przebiegu padaczki, tj. organiczne zaburzenia osobowości. Od 2010 roku u pozwanej występują nasilone zaburzenia psychiczne, które zintensyfikowały się latem 2014 roku, w konsekwencji czego pozwana była hospitalizowana na oddziale psychiatrycznym. Wówczas rozpoznano u niej zaburzenia urojeniowe na podłożu organicznym.

Pozwana wielokrotnie zawierała umowy na zakup towarów, których nie potrzebowała.

Osoby, u których występują organiczne zaburzenia osobowości, sprawność intelektualna słabnie, narastają deficyty funkcji poznawczych i ich krytycyzm odnośnie stanu zdrowia oraz w ocenie podejmowanych decyzji i zachowań obniża

się. Osoby takie są podatne na sugestie i namowy zewnętrzne, ich decyzje wynikają często z zaistniałej sytuacji, impulsu, a nie z racjonalnej decyzji i krytycznej oceny sytuacji. Ich sprawność wolitywna jest wyraźnie osłabiona.

W dacie zawierania przedmiotowej umowy pożyczki pozwana B. G. znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli – pozwana nie była w stanie zapoznać się i zrozumieć treści podpisywanej umowy.

(zeznania świadka K. G. 00:04:53-00:11:04 protokołu elektronicznego rozprawy z dnia 9 listopada 2017 roku, zeznania świadka B. C. 00:11:36-00:19:38 protokołu elektronicznego rozprawy z dnia 9 listopada 2017 roku, zeznania świadka S. G. 00:19:58-00:30:28 protokołu elektronicznego rozprawy z dnia 9 listopada 2017 roku, pisemna opinia sądowo-psychiatryczna k. 122, dokumentacja medyczna k. 57-79)

Do dnia wyrokowania pozwana nie spłaciła zadłużenia dochodzonego przedmiotowym powództwem.

(okoliczność bezsporna)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, których prawidłowość i rzetelność sporządzenia nie budziła wątpliwości Sądu. Za podstawę ustaleń faktycznych Sąd przyjął również zeznania świadków oraz opinię sądowo-psychiatryczną wydaną przez biegłego psychiatrę M. S.. Wydając opinię biegły oparł się na dokumentacji medycznej pozwanej oraz przeprowadzonym badaniu pozwanej, których zawartość oraz wyniki uwzględnił podczas opracowywania wniosków końcowych. Oceniając pisemną opinię biegłego psychiatry, Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania zawartych w jej treści wniosków, opinia ta była bowiem rzetelna, jasna oraz logiczna. Opinia biegłego odzwierciedla staranność i wnikliwość w badaniu zleconego zagadnienia, wyjaśnia wszystkie istotne okoliczności, podaje przyczyny, które doprowadziły do przyjętej konkluzji, a równocześnie jest poparta głęboką wiedzą i wieloletnim doświadczeniem zawodowym biegłego. Jednocześnie opinii tej nie podważają pozostałe dowody, nie była ona również kwestionowana przez strony procesu.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie niesporne były twierdzenia faktyczne powoda o tym, że pozwana zawarła z nim umowę o kartę kredytową, w ramach której pozwanej został przyznany limit kredytowy w kwocie 1.000 zł. Poza sporem pozostawało ponadto, że pozwana nie spłacała terminowo zadłużenia w przyznanym limicie, na skutek czego powód wypowiedział przedmiotową umowę.

W niniejszej w sprawie zaszyły jednak przesłanki, o których mowa w art. 82 k.c., skutkujące nieważnością umowy stanowiącej źródło pozwu, co czyni żądanie powoda niezasadnym. Jak wykazało bowiem przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe, pozwana od 1967 leczy się psychiatrycznie, a w 2007 roku rozpoznano u niej organiczne zaburzenia osobowości. Od 2010 roku nastąpiła intensyfikacja zaburzeń psychicznych u pozwanej, co ostatecznie doprowadziło do konieczności poddania jej hospitalizacji na oddziale psychiatrycznym. Jak wyjaśnił przy tym biegły psychiatra, stwierdzone u pozwanej zaburzenia cechują się narastaniem deficytu funkcji poznawczych, osłabieniem krytycyzmu odnośnie swojego stanu zdrowia i zachowań, podatnością na sugestie i namowy zewnętrzne. Osoby takie podejmują decyzję w wyniku impulsu, nie zaś w oparciu racjonalną decyzję i krytyczną ocenę sytuacji. O czym była mowa wyżej, strona powodowa nie kwestionowała pisemnej opinii sądowo-psychiatrycznej, w konsekwencji Sąd uznał, że stanowi ona pełnowartościowy dowód, który może być podstawą czynionych w sprawie ustaleń faktycznych. Skutkiem takiej oceny było przyjęcie przez Sąd, stosownie do wydanej przez biegłego psychiatrę opinii, iż w dacie zawierania przedmiotowej umowy pożyczki B. G. znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli – pozwana nie była w stanie zapoznać się i zrozumieć treści podpisywanej umowy, co czyni złożone przez nią oświadczenie woli o związaniu się umową bankową z dnia 12 listopada 2013 roku nieważnym, o czym przesądza treść art. 82 k.c. Przypomnienia wymaga przy tym, że w myśl powołanego przepisu, jakkolwiek powód skutkujący stanem wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, skutkuje nieważnością

oświadczenia woli. Oświadczenie złożone w tym stanie powoduje bezwzględną nieważność dokonanej czynności prawnej, co uniemożliwia stronom dochodzenie jakichkolwiek roszczeń z tytułu zawartej umowy. Jak podnosi się w judykaturze, brak świadomości charakteryzuje się brakiem rozeznania, niemożnością zrozumienia posunięć własnych lub też innych osób, niezdawaniem sobie sprawy ze znaczenia własnego postępowania, przy czym stan wyłączający świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli nie może być rozumiany dosłownie, nie musi więc oznaczać zupełnego zaniku świadomości (por. m.in. wyrok SN z dnia 11 grudnia 1979 roku, II CR 448/79, OSPiKA 1981/3/45; wyrok SN z dnia 7 lutego 2006 roku, IV CSK 7/05, Legalis nr 173781). Z kolei stan wyłączający swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli może być rozumiany tylko jako stan, w którym możliwość wolnego wyboru jest całkowicie wyłączona. W przeciwnym wypadku niemal każde oświadczenie woli byłoby dotknięte rozważaną wadą, rzadko bowiem człowiek działa zupełnie swobodnie (por. m.in. cyt. wyrok SN z dnia 7 lutego 2006 roku). Oczywiście samo wystąpienie choroby psychicznej po stronie składającego oświadczenie woli nie przesądza automatycznie o tym, że nastąpiło ono w stanie wyłączającym świadome lub swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Przy badaniu omawianych przesłanek oświadczenia woli istotnym jest bowiem, czy to choroba wywołała taki stan. W omawianej sprawie taki związek przyczynowo-skutkowy został wykazany ponad wszelką wątpliwość, jego istnienie, o czym była już mowa, nie było również kwestionowane przez stronę powodową.

W konsekwencji powództwo w niniejszej sprawie należało oddalić w całości.

O obowiązku zwrotu kosztów procesu Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności stron za wynik sprawy, na podstawie art. 98 k.p.c.

Jej zastosowanie jest uzasadnione faktem, że powództwo było niezasadne w całości, a tym samym powód winien zwrócić pozwanej poniesione przezeń koszty procesu, na które złożyło się wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika w kwocie 360 zł powiększonej o podatek VAT, jako, że pomoc prawna była świadczona na rzecz pozwanej przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu (§ 8 pkt 2 w zw. z § 4 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu, Dz.U. 2016, poz. 1715 ze zm.).

Mając powyższe na uwadze Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 442,80 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 98 k.p.c. Sąd nakazał pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi kwotę 413,20 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, na które złożyło się wynagrodzenie biegłego psychiatry.